

at Finantsbehandlingen her dvæler ved en Mængde Enkeltheder i Administrationen. Dette er som sagt blevet Sædvane, og dette har først og fremmest sin Grund deri, at vi i Birkeligheden have udelukket den hele Finantsbestyrelse fra Finantsudvalget; der have vi ikke Lov til at undersøge, hvilke Indkomster vi helst ville benytte, ja, ikke engang de større overordentlige Udgiftsposter foreligge i Finantsudvalget, men fremtræde udelukkende som særlige Love, selv hvor det kunde have særlig Interesse at sammenholde dem med Indkomstkilderne. Ikke engang saadanne Udgiftslove foreligge her for os; vi faae vel Antydninger — men det er ogsaa det Hele — af nogle af de betydeligste Udgifter, som der formodentlig i den kommende Tid vil blive Anledning til at forhandle, medens der er andre Udgiftslove, som, efter hvad man siger, ogsaa ville komme frem, men som ikke engang ere antydede under denne Forhandling. Som Sagen nu staar, tror jeg saaledes, at det foreliggende Lovforslag fuldkommen berettiger til at komme ind paa disse særlige Ting, men jeg tror dernæst ogsaa, at det er hensigtsmæssigt, fordi man ved disse Forhandlinger, hvor almindelig og sværende en Karakter de end kunne have, sparer ikke saa Interpellationer, som man ellers mulig vilde finde Anledning til at stille. Det var især almindelige Udtalelser fra ærede Medlemmer ovre paa den anden Side af Salen, der gav mig Anledning til at bede om Ordet, men jeg skal ganske vist ikke følge dem i disse almindelige Udtalelser. Det ærede Medlem for Rolding (Berg) har før sagt, at vi vare saa mærkelig enige i Theorien, men ikke i Praxis, og at det var underligt, at vor Enighed ikke holdt ud til Enden. Det ærede Medlem har fuldkommen Ret; jeg kan slutte mig til mangfoldige af de almindelige Reformideer — om ikke just i den Skikkelse, hvori de fremtræde — som fremsættes af det ærede Medlem, og dog, naar det kommer til Praxis, stemme vi imod hinanden. Jeg er saaledes enig i, at vort Skolevæsen, ogsaa det lærde, trænger til betydelige Reforme, og jeg er ogsaa tilbøjelig til at tro, at vi vilde være enige i at stemme for Nedlæggelsen af en stor Mængde lærde Skoler, skjøndt det rigtignok undrer mig, at dette Spørgsmaal er draget frem umiddelbart efter, at vi have vedtaget Lovene om de lærde Skoler. Jeg er heller ikke uenig i de Forhaabninger, man nævner om en fremtidig Udvidelse af Universitetet, og ligeledes skal jeg for mit Vedkommende indrømme, at, om der end er Steder, hvor der arbeides meget stærkt i vort Embedsvæsen, er der andre Steder, hvor der arbeides langt mindre, end der burde. Men hvad nytter det, som sagt, at vi ere enige i Theorien, naar vi, naar det kommer til Stykket, stemme imod hinanden? Det ærede Medlem mener nu, at Skylden herfor er hos mig; men dette skal jeg ikke videre indlade mig paa at afgjøre enten for eller imod. Grunden til, at jeg ikke videre vil forfølge de almindelige Betragtninger, som

ærede Medlemmer ogsaa i andre Retninger have fremsat, er den, at jeg af Erfaring veed, at de Herrer ikke ere tilbøjelige til at gennemføre disse Betragtninger i Birkeligheden. De Herrer opstille store Fordringer i Skikkelse af almindelige Udtalelser, og de ere endogsaa undertiden villige til at fremsætte dem som Lovforslag, men den første Betingelse for at kunne gennemføre dem er jo dog Villighed til at samarbejde med det andet Thing; thi selv om man er i Stand til at sætte sig ud over Hensynet til Regjeringen — maasse have de Herrer endogsaa Lyft til at styrte Regjeringen, og have de denne Lyft, saa vilde jeg rigtignok ønske, at de gif lige løs paa Maalet — saa er man dog ikke i Stand til sætte sig ud over det andet Thing. Men er nu derne Villighed ikke tilstede, saa kan jeg ikke se Andet, end at de Herrer, der tale saa reformatorisk, netop ere de Konervative, idet de ere uvilige til at gaa den eneste Vej, som der kan være Tale om at gaa, naar man praktisk skal gennemføre Reforme, som tillige ere Fremskridt. Maasse Alt dette i sin Tid bliver anderledes. Jeg for mit Vedkommende er tilbøjelig til at tro, at den Tid godt kan komme, da de Herrer selv faae Villighed til at forsøge paa at gennemføre de Reforme, som de nu tage Ordet for, og vi ville da faae at se, om de ere i Stand til at komme med Andet end almindelige Talemaader; men for Dieblisset tilstaar jeg rigtignok, at jeg, hvormeget jeg end i flere Punkter kunde være tilbøjelig til at slutte mig til de Herrer, ikke er i Stand til at se, at der kan komme noget frugtbart Resultat ud af deres reformatoriske Anstrengelser. — Der er faldet flere Udtalelser, som jeg kunde føle mig fristet til at dvæle noget ved, saaledes f. Ex. nogle af de finantsielle Betragtninger, der kom fra det ærede Medlem for Møen (Bojsen). Det glædede mig saaledes at høre, at selv han mente, at man skulde lægge tilside i gode Aar, altsaa i disse tage Mere ind, end man giver ud; men jeg ser dog ingen-somhelst Grund til, at dette Merdeløb netop skulde svare til de tilfældige Afdrag paa Statsgjælden. Vi bør vel avancere i et passende Forhold, men der kan ikke kræves noget bestemt Forhold mellem Afdragene og Avancen. Jeg kan heller ikke være enig i den Betragtning, at Udgiften til offentlige Arbejder skulde udredes alene gennem Laan; dette holder paa ingen Maade Stik, idet man jo dog ikke kan se bort fra Udgiftens finantsielle Betydning for Spørgsmaalet om, hvorvidt vi i vor Finantsstilstand skulle gaa fremad eller ikke. Skulde jeg imidlertid dvæle ved det ærede Medlems Fordrag, saa maatte det blive ved en enkelt Sætning deri. Langt mere, ja ti Gange mere end den aabenbare Socialisme frygter jeg den skjulte Socialisme, som vel ikke giver sig Navnet, men indeholder et lige-saa farligt Angreb paa Eiendomsretten, og jeg hørte nu i det ærede Medlems Tale et saadant Angreb. De eneste Skatter, om hvilke den høit-